

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva.

»Obrtni Vestnik«

izhaja

mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu

ter stane celoletno . . K 12

polletno . . » 6

posamezna številka . . » 1

Oficijelno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani“
in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“ s sedežem v Laškem trgu
in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

Cene inseratom:

$\frac{1}{32}$ strani pri enkratni objavi
K 6, pri večkratnih objavah
primeren popust.
Za male objave enostopna
petitvrsta K 1.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Dunajska cesta 20

II. letnik.

V Ljubljani, 15. maja 1919.

Štev. 4.

Na delo!

Po tolikih letih strahovite svetovne vojne vsi narodi nestrpnost pričakujejo sklepa miru. Mir in zopet mir potrebuje izmučeno človeštvo. Počasna je mirovna konferenca, ki se je zbrala v Parizu, da sodi in razsodi.

Dovolj je vojnega trpljenja, želimo si rednega in mirnega življenja, da zacelimo težke vojne rane, da popravimo in postavimo na novo razdrte domove. Miru in reda pa potrebujemo tudi, da se moremo posvetiti z vsemi silami vreditvi osvobodene domovine, da začnemo novo življenje svobodnega naroda, kojemu je sojena lepa bodočnost. Izogibljimo se lahko-miselčnosti in nepremišljenih dejanj — imejmo vedno pred očmi smoter: varnost in dobrobit svoje narodne države! Država smo mi sami, cel naš narod! Pokažimo svetu, da smo discipliniran in zaveden narod, kateri hoče svobode in si jo zna tudi varovati.

Smo zdrav narod, po prirodi je bogata naša domovina in če se tedaj poprimemo dela z vso resnostjo in vstrajnostjo, bomo v kratkem preboleli vojne rane.

Pokažimo svetu, da smo vredni in zreli za svobodo. Od vseh strani burkajo ob naše meje revolucionarni valovi, a v naši domovini vlada mir in red. Morda ni v tem trenutku vse tako idealno, rožnato, vrejeno kakor bi moralo biti in kakor bi si želeli, ali vredili bomo potem, ko imamo zagotovljeno svojo svobodo in meje svoje države. Med premaganimi narodi vlada velik nered, pobijajo se med seboj, kakor da bi ne preteklo dovolj krvi tekom svetovne vojne. Naš mir in red spričujeta, da smo zaveden, trezen narod, zaveznik entente in da mora biti ta poštena in pravična proti nam.

Kdor ljubi sebe in svobodo, kdor ljubi svojo domovino, ta pomaga z vsemi močmi, da vzdržimo mir in red. Tovariši, sodelujmo!

S sodelovanjem za svobodno domovino pa ne pozabimo dela za boljšo bodočnost svojega stanu.

Zgodovina človeškega rodu nam kliče: združite, organizirajte se! Na organizaciji sloni moč in sila. Organizacija je ustvarila države in omogočila civilizacijo. Delo organizatoričnega duha nam je rodilo veleindustrijo, obrtna in prometna podjetja.

Potrebo organizacije uvidi danes celi svet. Vsi stanovi in poklici stremijo za združenjem. Mogočne organizacije so obstojale že pred vojno v industriji, poljedelstvu in med delavstvom. Organizirati se mora

tudi obrtni stan. Z organizacijo si bomo izboljšali stanovske in gmotne razmere! Le organizacija zamore uspešno in smotreno zastopati koristi in zahteve obrtnika pri oblastih in v javnosti.

Naša država je nastala iz pokrajin, ki so spadale v področje raznih uprav. Propadla Avstrija je hotela na vsak način preprečiti razvoj našega naroda in njegovega gospodarstva, zato nas je razdelila pod razne uprave. Kakor različne so bile uprave, tako različni so tudi obrtni zakoni in redi, ki so bili v veljavi. V Sloveniji imamo še dokaj dober obrtni red, v drugih delih naše svobodne domovine so pa razmere in zakonodaja glede obrtnega stanu še precej neurejene. Vsak šušmar lahko izvršuje kako obrt, nihče ga ne vpraša, če je sposoben, če ima obrtni list in če plačuje davke. To so razmere, ki se morajo odpraviti, ker škodujejo stanu in državi. Skrb in dolžnost naših stanovskih organizacij bo, da dobimo enoten obrtni red za celo državo.

Velevažno vprašanje, s katerim se bodo morale pečati naše stanovske organizacije, je naša preskrba za slučaj bolezni, onemoglosti in za starost. Celo svoje življenje se ubija obrtnik neutrudno s svojo obrtjo, dela noč in dan, ne pozna 8 urnega delavnika, ne pozna odškodnine za čezurno delo, plačuje ogromne davke in vendar, kedo mu plačuje pokojnino? Nihče! Za starost in onemoglost si mora skrbeti sam. Propadla Avstrija ga je poznala le, kadar je zahtevala od njega davke!

Tovariši, to so vprašanja, katere zamore rešiti le naša organizacija. Navezani bomo v prvi vrsti na samopomoč.

Čaka nas obilo dela; lotimo se ga nemudoma, ne zgubivajmo časa!

Vprašanje zadruž. inštruktorja.

Poročal na posvetovanju »Zveze kranjskih obrtnih zadrug« in »Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug« dne 13. aprila 1919 g. Engebert Franchetti.

Po § 127 a. obrt. reda je bil v bivši Avstriji trgovinski minister upravičen, da je sporazumno z ministrom za notranje zadeve nastavljal za pospeševanje obrtnega zadružništva potrebno število zadružnih inštruktorjev.

Zadružni inštruktorji so imeli nalogo, svetovati zadrugam in zvežam in jih podpirati pri dosegu v

zakonu odkazanih jim namenov ter delovati na to, da so zadrage svoje uredbe uredile namenu primerno.

Zadrage in združne zveze pa so bile dolžne združnim inštruktorjem dajati vsa potrebna in zahtevana pojasnila in jim dovoliti vpogled v svoje seznamke in knjige, katere morajo voditi in ki so podvržene nadzorstvu obrtnega oblastva.

Združni inštruktorji so bili v pomoč obrtnim oblastvom kot strokovni in posvetovalni organi, ki so oddajali svoje mnenje, pri vseh važnih, zlasti pa pri organizacijskih stvareh združništva.

Njihovo področje in uradno delovanje nasproti zadrugam in zvezam, kakor tudi proti obrtnim oblastvom je bilo ukazoma urejeno po trgovskem ministru sporazumno z ministrom za notranje stvari.

Tudi zadrage na Kranjskem so bile podrejene združnemu inštruktorju in sicer najprvo so bile podrejene združnemu inštruktorju v Gradcu, potem onemu v Trstu in nazadnje se je doseglo, da je dobila Kranjska svojega lastnega združnega inštruktorja, ki je uradoval do razpada bivše Avstrije.

Omenim pa, da se mi zdi institucija združnega inštruktorja v tem smislu, kakor je bila v bivši Avstriji, nepopolna. Ne zadostuje, da je združni inštruktor samo nekak posredovalec med zadrugo in obrtnim oblastvom in ne zadostuje, da daje združni inštruktor zadrugam samo nasvete in dobra navodila, marveč želeli bi bilo, da bi združni inštruktor imel tudi nalogo, da pri ustanovitvi ali preosnovi obrtnih zadrug upelje ali pomaga pri upeljavi vseh potrebnih združnih knjig in pri sestavi združnih zapisnikov in zapisnikov pomočnikov in vajencev. Združni inštruktor bi moral biti prav pravi združni revizor, ki bi ne imel samo pravice, marveč tudi dolžnost, da vsako leto vsaj enkrat pregleda in revidira vsako posamezno zadrugo in nje združno knjigovodstvo.

Kot zvezni načelnik imam dovolj prilike upogleda v združno knjigovodstvo in prepričan sem se, da je prav malo zadrug, ki bi vodile združno knjigovodstvo tako, kakor bi ga morale voditi. Vzrok temu je, na eni strani združni načelniki ne razumejo voditi knjigovodstva, na drugi strani pa, ker ni nikogar, ki bi leto za letom združno knjigovodstvo pregledaval in, ki bi s svojim nasvetom in svojo pomočjo pomagal združno knjigovodstvo spraviti v tisti red, kakor bi moral biti.

Za slučaj, da bi se obligatorično obrtno združništvo na tak način upeljalo, reformiralo in spopolnilo, kakor sem v svojem prejšnjem poročilu predlagal in nasvetoval, naj bi se tudi istočasno pri zvezi obrtnih zadrug višje vrste na slovenskem ozemlju ustanovil združni revizor, ki bi upravljal vse posle bivšega združnega inštruktorja po načrtu, ki sem ga omenil in ki bi bil v korist obrtni združni samoupravi.

Države dolžnost pa bi bila, da bi v ta namen zvezo obrtnih zadrug zdatno subvencionirala.

Resolucija:

Na shodu dne 13. aprila 1919 v dvorani Mestnega magistrata v Ljubljani zbrani zastopniki obrtnih zadrug slovenskega ozemlja prosijo ministrstvo za industrijo, trgovino in obrt, da odredi, da se osnuje pri deželni zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani mešto dosedanjega združnega inštruktorja institucijo združnega revizorja, ki bi imel nalogo, obrtne zadrage in

njih knjigovodstvo revidirati ter biti pri tem obrtnim zadrugam in zvezam nižje vrste v pomoč s svojimi nasveti in dejanji. Obenem prosijo, za se v ta namen podeli deželni zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani izdatna subvencija.

Osebna dohodnina.

Zadnje tedne krožijo po slovenskem, zlasti štaterskem časopisju razne vesti o nepravilnosti in krivicah pri odmeri dohodninskega davka za leto 1918, vsled katerih je baje Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani razveljavila vso dohodninsko priredbo ter do onega časa, da se izvrši nova cenitev, v obče ustavila nadaljno plačevanje omenjenega davka. Tem vestem treba javnega pojasnila, ker bi sicer utegnili v svojih posledicah resno ogroziti redno poslovanje, predvsem davčne, ž njo vred pa tudi vse ostale državne uprave.

Da so se zgodili pri davčni odmeri kakor druga leta, tako tudi to pot večji ali manjši pogreški, je pač gotovo in ob nedostatku uradniških moči ter sploh neobičajnih razmerah, v katerih se je priredba izvedla, še posebno umljivo. Delegacija ministrstva financ ukrene vse, da se storjene napake po možnosti popravijo. V ta namen se okrajnim davčnim oblastvom naroči, da posvetijo dohodninskim pritožbam osobito pažnjo, da vsak posamezni slučaj, ki se jim prijavi, temeljito in nepristransko preiščejo ter povsod, kjer bi se pokazala očitna pomota ali krivica, po analogiji § 221 zak. o oseb., kar sama izvrši odpis preveč naloženega davka, ako obdačeni dohodki ne presegajo 6000 K. Pri dotičnih razpravah bo oblastvo, če le možno, stopilo v osebni stik z davkoplačevalci, ki se naj v svojih zadevah zaupno do njih obračajo, v svesti si, da prihajajo k uradnikom-rojakom, pri katerih gotovo najdejo potrebno razumevanje za svoje težnje, kolikor se zlagajo z državno blaginjo. Poskrbe pa se davkoplačevalcem tudi še druge olajšave, bodisi da se jim pod gotovimi pogoji izpregleda zamujeni rok pri vlaganju prizivov, bodisi da se jim v upoštevanja vrednih primerih dovolijo ugodni obroki pri vplačilu davka. Seveda ni prezreti, da tičji povod davčnim pritožbam mnogokrat zgolj v nepoznanju veljavnih zakonskih določb pri davkoplačevalcih. Tako se zlasti rado pozablja, da ni bilo dohodnine za l. 1918 odmeriti po dohodkih tega leta samega, marveč po onih iz leta 1917, ki so bili osobito pri kmetovalcih, pa tudi pri obrtnikih večinoma dokaj ugodnejši, vsled česar se je morala marsikomu predpisati višja dohodnina, nego bi odgovarjala sedanjim njegovim dohodninskim razmeram.

Vsak bolj dalekosežen ukrep delegacija ministrstva financ ni smatrala niti za dopusten niti za umesten. Vest, da bi bila Deželna vlada kratkomalo razveljavila vso odmero za leto 1918 in ustavila vplačevanje davka, torej ni resnična. S takim sklepom bi se ne samo že itak močno zakasnela odmera zopet odgodila na nedoločen čas, ampak bi se občutno prizadela takisto državna blagajnica, na katero se baš sedaj radi naraščajočih potrebščin stavijo vedno večje zahteve. Pričakuje se od rodoljubja davkoplačevalcev, da tudi oni uvažujejo dani položaj ter z dobrovoljnimi in pravočasnim uplačevanjem davka pripomorejo k temu, da čim preje srečno premagamo prehodno dobo, v kateri se še nahaja naša mlada država, saj ne plačujemo več tujcem ali celo sovražniku — marveč sebi.

Terjatve proti bivši Avstriji.

Odkar smo se odcepili od bivše avstro-ogrske monarhije in si osnovali lastno državo, nas je začelo zanimati med drugimi narodno-gospodarskimi vprašanji v prvi vrsti vprašanje vojnega posojila. Naši listi in naši politiki so ponovno izražali o tem svoje mnenje, vlada je odredila popis vojnega posojila.

Ne da se tajiti, da je to zelo važno narodno-gospodarsko vprašanje, ker pomeni svota, podpisana od naših državljanov, lep del narodne imovine. Prizadeti pa so v obili meri tudi revnejši sloji, n. pr. sirote, ki so imele naložbe pod sodnim varstvom, zadrage itd.

Pri tem gre po večini za premoženje, ki so ga državljani več ali manj proslavoljno položili v prilog prejšnje države in v službo njenih ciljev. Vojaški in vladni krogi so sicer izvajali na državljane velik pritisk, toda pritisk je bil povečini le moralen, kakor se je izvajal po vseh vojujočih se državah. Da se je temu pritisku dalo tudi upirati — četudi morda z malimi žrtvami, to vidimo poleg lastnih vzgledov v domovini tudi pri Čehih, ki so po večini ostali pasivni napram vsem pozivom od strani vlade. Mnogi so podpisali vojno posojilo celo iz osebnih koristi ali udobnosti, mnogi tudi vsled upa rentabilitete. Vsi pa so imeli pravočasno priložnost posojila se s prav malo izgubo iznebiti ter ga prodati.

Poleg vojnega posojila imamo drugo vrsto terjatev proti Avstro-Ogrski, ki niso nastale prostovoljno in se jih tudi ni bilo možno pravočasno iznebiti, to so terjatve trgovcev, obrtnikov in poljedelcev iz trgovskih razmer in iz rekvizicij. Te terjatve so nastale nepričakovano brez pokritja vsled razsula armade. Njih višina raste na več nego sto milijonov.

Od vseh državljanov bivše Avstrije so pri te vrste terjatev najbolj prizadeti Slovenci. Bili smo namreč v ožjem vojnem ozemlju. Vsled tega smo stali cela tri leta v ožjem stiku z armado na soški fronti. Radi tega razmerja so bile pri nas živahnejše kupčije z armado in hujše rekvizicije vseh potrebščin za armado. Pripravljali smo se na novo zimsko kampanjo in armada se je pravočasno preskrbela v vsem potrebnem, kolikor je bilo sploh mogoče pod danimi razmerami. Zato je vsled nenadnega razsula svota teh terjatev narasla tako visoko.

Ko smo proglasili lastno državo, je pozvala naša vlada vse upnike bivše Avstro-Ogrske, da prijavijo svoje terjatve. In zbirale so se prijave pri trgovsko-obrtni zbornici ter pri raznih poverjeništvih. In to je bilo vse. Tam so obležale in zadeva se je menda smatrala s tem za izvršeno. Pretekli so meseci in danes stojimo tam, kjer smo stali novembra 1918.

Druge vlade novih narodnih držav na ozemlju bivše Avstro-Ogrske so polagale večjo važnost na te terjatve. Skrbele so, da so prišli državljani hitro do pokritja, dokler je bilo kaj mase bivše Avstro-Ogrske. Tako prihajajo z Dunaja in iz Prage poročila, da so češki in nemški upniki po večini že kriti. S tem se je masa zmanjšala in izčrpala in kaj ostane za slovenske upnike?

V prvih mesecih po prevratu se na stvari ni polagala zadostna važnost. Toda čim dalje teče čas, tem kritičnej je položaj za upnike. Mnogi so delali s kreditom. Pri bankah in posojilnicah rastejo vedno večje obresti, banke zahtevajo plačilo, dolžniki pa ne morejo plačati, ker so sami neplačani upniki Avstro-Ogrske. Ako bo ta kriza trajala še dalje časa, pojavilo

se bo pri nas veliko gospodarskih polomov, ki bodo vlekli drug drugega za sabo.

Naša vlada je ustanovila vsled privatne inicijative komisijo za ugotovitev vseh terjatev naših državljanov napram Avstro-Ogrski. Dasi obstoja ta komisija že več kot dva meseca, ni doslej ugotovila niti enega dela teh terjatev. Njeno delo gre veliko prepočasi. Ugotovitev sama pa tudi ne bo rešila prizadetih. Treba je drugih dejanskih sredstev, da se preprečijo drugi gospodarski polomi.

Najizdatnejše sredstvo bi bilo, da prevzame država sama te terjatve ali vsaj en del istih ter jih poračuna na mirovnih poganjanjih in pri vzajemni likvidaciji. Država kot celota ima pač ves drug vpliv in druga sredstva kot posamezni državljan. Je pa tudi poklicana v to, da štiti in varuje premoženje svojih državljanov.

Na vsak način pa je to vprašanje jako nujno in kritičnost položaja mnogih prizadetih zahteva, da se ga loti naša vlada z vso resnostjo. Seveda je pa najmanj ravnotoliko potrebna privatna inicijativa.

Spomenica

na kr. deželno vlado za Slovenijo (oddelek za javna dela in obrt) v Ljubljani.

Izdelovalci cementne opeke in cementnih izdelkov, zbrani dne 13. aprila 1919 na sestanku v Kranju, prosijo kr. deželno vlado, da odredi, da se izdelovanje cementne opeke in cementnih izdelkov uvrsti med rokodelske obrti in se zahteva za izvrševanje te obrti sposobnostne dokaze, kakor pri drugih rokodelskih obrtih.

Država sama ne ve kako občutno škodo ima s tem, da izvršujejo to prosto obrt mnogi delavci, ne da bi jo prijavili davčni oblasti in obenem škodujejo s tem drugim izdelovalcem cementnih izdelkov, ki plačujejo državi zato davke, ker napravljajo izdelke cenejše. Ako se pa uvrsti ta obrt med rokodelske obrti, včlanjeni bodo taki obrtniki pri strokovnih združenjih, ki bodo štela to obrt in naznanjevala vse tiste, ki bi hoteli izvrševati to obrt ne da bi jo priglasili oziroma doprinesli sposobnostne dokaze. Ta obrt je umetna obrt in dotični, ki se je ni učil, jo navadno kvari in škoduje stem drugim, ki so res veščaki v izvrševanju teh del.

Ako dela država res nato, da se obrti ščitijo, naj izda v kratkem zato potrebno odredbo, da se uvrsti izdelovanje cementne opeke in cementnih izdelkov med druge rokodelske obrti in zahteva od vsakega, kdor hoče izvrševati to obrt samostojno v smislu obrtnega zakona, sposobnostni dokaz.

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju.

Resolucija

na kr. deželno vlado za Slovenijo (oddelek za javna dela in obrt) v Ljubljani.

Zidarski mojstri zbrani dne 13. aprila 1919 na sestanku v Kranju, odločno protestirajo proti temu, da še vedno v naši jugoslovanski državi izvršujejo nemški podjetniki (zidarski mojstri) različna stavbena dela in to v škodo slovenskim stavbenikom.

Tako izvršuje na primer v kranjskem okraju pri tukajšnji tovarni Pollak popolnoma tuje nemško podjetje iz Celovca stavbena dela in ravnotako v tržiškem sodnem okraju so razna stavbena dela v rokah nemških podjetnikov.

Ker se steni, da izvršujejo še vedno tuji stavbeniki po naši državi, ko imamo že zadosti večjih slovenskih stavbenikov (zidarskih mojstrov), občutno škoduje slovenskim zidarskim mojstrom in stavbenikom, ki so skoro vsi brezposelni; zato prosimo oziroma kot davkoplačevalci zahtevamo od kr. deželne vlade, da tujim državljanom, Nemcem, izvrševanje zidarskih in stavbenih del po naši državi enkrat za vselej prepove in izda v kratkem temu primerno odredbo ter začeta dela teh tujcev, ki državi ne plačujejo nikakih davkov ustavi, da jih prevzamejo domačini Slovenci.

Kranj, dne 13. aprila 1919.

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju.

Narodno gospodarstvo.

Demobilizacijsko blago. Čital sem v raznih listih objavljeni razglas Gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo v Ljubljani. Način oddaje se je prav čudno uredil. Rešujejo se le pismene »prošnje« vložene v gotovi predpisani obliki za natančno označeno blago. Izdal pa se ni nikakoršni seznam blaga, niti površni ne, tudi se ne ve, kje je ta material. Vstop v skladišča je v splošnem prepovedan; le v »posebnih slučajih« se izdajajo od omenjene komisije dovoljenja v to. Pismena vprašanja — ker ne odgovarjajo vsem za »prošnje« določenim predpisom »ostanejo nerešena«. Tako! Sedaj si pa gospodje te komisije predstavljajte nestvor te »ureditve«. Nihče, ki ni v neposredni zvezi s skladišči tega blaga ne ve kaj se odda, kje najde in kje bi si ogledal blago, katerega rabi. Ali naj n. pr. potuje obrtnik iz Ptuja, ki bi rabil bencinski motor in katerega upa dobiti iz demobilizacijskega materiala, v Ljubljano, poizveduje tam po ovinkih — kajti glasom citirane objave Gospodarske komisije »nima časa obveščati posamezne prosilce« — kje so kakšne zaloge demobilizacijskega materiala? Če se mu to morda deloma le posreči, še ni nič dosegel, še ni videl ničesar. Prošiti mora še le pri Gosp. komisiji dovoljenja za vstop v skladišča — seve za vsako posebej. Tako bo končno po vsaj tridnevnem potovanju, iskanju in plazenju čez žične ovire Gospodarske komisije prišel do spoznanja, da sicer v Ljubljani ni takega motorja dobiti, pač pa ni izključeno, da ga najde v Mariboru ali v Kranju, v Celju ali v Ptuj. Ali Vam ni sedaj jasno, da je pri taki »ureditvi« izključena udeležba širših krogov in mora postati večina materiala plen verižnikov? Ali je to blago res le za intimne kroge namenjeno in se hoče s temi ovirami odstraniti neljubo konkurenco? Tega ne verujemo. Ali je tolikokrat poudarjena zahteva, da se imajo za ta material vlagati »prošnje« le nerodna stilizacija, ali pa naj ta beseda pomeni, da lahko ta komisija deli milosti, da »prošnje« odklanja ali sprejema po lastnih željah? Tu zahteva javnost pojasnila. Material naj se oddaja po trgovskih principih; last je celega naroda in mora biti dostopen — v okvirju od deželne vlade določenih omejitev — brez protekcije vsakomur. Preden pa se izdajo in ob-

javi sezname blaga in skladišč, v katerih se nahaja, ali preden Gosp. komisija ne razglasi, da daje tozadevna pojasnila oglašajočim se interesentom, naj se oddaja popolnoma ustavi.

Dopisi.

Poziv na vlado!

V obrtnem redu zavzemajo nekateri §§ odlična mesta v tolažilo upravičenega obrtništva, ker zabranjujejo šušmarjem obrtno izvrševanje z ukórom, globami, zaporom in prisilnim zatvorom neopravičenih obrtnih obratov. V zadnjem slučaju naj se tudi material in orodje zapleni. Kolikor so pa razmere nam znane, so ti §§ v prvi vrsti le na papirju.

Po dovršenih šolskih letih stopi vajenec v uk. Ko priučno dobo prestane in si nabere znanstva in omike, poda se v svet, da zbira večja izkustva. Tam začne naš stanovski cvet v društvenih, javnih in humanitarnih napravah sodelovati in brez samolaskanja smemo trditi, da najdemo povsodi delavca in trgovca v delavnih vrstah. Ko misli, da je starostno dovolj utrjen, da je našel dovolj uma in znanja, poišče si kakor ptica, svoje gnezdo. Da je pa deležen tega gnezda, v katerem hoče delati, gojiti potomce, izpolnjevati dolžnosti do države in sodelovati v javnem življenju, se je moral od 14. do vsaj 23. leta izobraževati.

Seveda je tudi mnogo takih, ki obrtnemu poklicu v pomočniški dobi, ali po izuku, ali celo po samo kratkem uku postanejo nezvesti in dezertirajo. In o teh nepatrijotih naj bo govor. Kar je v pravični vojni deserter, pri plodu ljulika, to je pri rokodelstvu izskok in šušmar in z to vrsto ljudij so imele obrtne organizacije vedno križe in težave.

Ti križi so malo obrtništvo, zlasti rokodelstvo, po demobilizaciji neiznosno obtežili. Vrnili so se obrtniki po 52 mesečnem vojaškem službovanju v razrušene delavnice, brez materiala, brez orodja, brez denarnih sredstev in brez odjemalstva. So mnogo na slabšem od prefriganih prekupcev, verižarjev in šušmarjev. Naravnost neverjetne in nevzdržne so pa nastale razmere na pr. v Trbovljah, Zidanemmostu in Hrastniku. Gori označeni obrtni ubežniki delajo v tovarnah osem ur, v ostalih 16. urah pa delajo čevljarska, mizarska, kolarska, krojaška, ključavničarska in enaka dela in to brez pravic in kontrole.

Opravičeni rokodelci, ki živijo edinole iz dohodkov svojega obrtnega obrata, stojijo brez dela in zaslužka pred obupnim položajem in če ne bo vlada napravila energično red, si lahko izračuna vsak lajik posledice. Seveda vsak slučaj posamezno navesti in zasledovati nam ni mogoče in bi radi premilega uradnega postopanja tudi ne imeli uspeha, opozarjamo pa na to dejstvo vlado, obrtne oblasti in javnost še ob pravem času.

Kako nas podpirajo.

Načelnik neke zadruga nam poroča:

Po naročilu oblasti je zadruga predložila ponudbo za neko delo. Ponudbo sta sestavila dva izvežbana obrtnika, ki sta taka dela že izvrševala. Napravila sta jako natančen proračun, vsi izdatki, dnevna, troški in čisti dobiček (10%) so bili zelo natančno preračunjeni. Na to ponudbo je oblast odgovorila, da so cene neprimerno visoke in da je nek obrtnik stavil

nižjo ponudbo. Najbrže hoče zadruga doseči previsok zaslužek ali pa ne pozna dobro dela.

Komur se dozdeva čisti zaslužek 10% previsok, ta pač ne pozna eksistenčnih pogojev obrtnika.

Obrtnik, ki je stavil nižjo ponudbo, ali ni znal računati ali pa ni imel namena delo v redu izvršiti.

Obrtna oblast naj bi si enkrat pošteno ogledala obrate takih »poceni« obrtnikov in prepričani smo, da bi se odločila za zatvoritev marsikaterih teh delavnic. Videla bi, da se gre le za »navidezne eksistence«, da se nahajajo lastniki teh v slabšem položaju kot nesamostojen delavec. Za takega rokodelca bi bilo boljše, da bi delal kot pomočnik naprej, bi si več zaslužil in bi lažje preživel svojo družino.

Ce tedaj oblasti postavljajo take konkurente za vzgled, se ne smemo čuditi, da propada obrt. Dolžnost zadrug je, da tako konkurenco preprečujejo.

Obrtno gibanje.

Mesto Ptuj na Štajerskem rabi nujno slovenskega mehanika, ključavničarja, urarja in kovača. Ponudbe naj se stavijo na mestni urad Ptuj, v roke gerenta g. Meža.

Trgovci in obrtniki, ki bi se odločili otvoriti v Bitolju trgovine in obrtvališča, se pozivljajo, da se zgledajo do 25. maja v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, kjer dobe glede etabliranja važne informacije.

Prosta mesta v Bitolju. Narodna vlada v Ljubljani nam je poslala prepis dopisa Ministra trgovine in industrije. Dopis se glasi: Načelnik bitoljskega okrožja je s svojim aktom pov. št. 53 obvestil to ministrstvo, da bi bilo vsled silnih izgub, katere je utrpelo prebivalstvo mesta Bitolja, zlasti pa srbsko, v tej vojni, izredno koristno in potrebno priseljevanje novih meščanov-trgovcev in obrtnikov, zlasti pa domačinov, da bi paralizirali vpliv grške in italijanske propagande na našo trgovino, industrijo in obrt. Da se to izvede, je ministrstvu za trgovino in obrt čast prositi vlado, da se bavi z vprašanjem o možnosti zainteresiranja in odprave naših trgovcev in obrtnikov v Bitolj. — Vlado se prosi, da obvesti ministrstvo, da-li bi se našli tam trgovci in obrtniki, ki bi bili željni preseliti se v Bitolj. — Po naredbi ministra trgovine in industrije. Načelnik: (Podpis nečitljiv).

Izvanredni občni zbor bolniške blagajne samostojnih obrtnikov se je vršil v nedeljo, dne 4. maja v gostilni pri »Černetu«. Zborovanje, ki je bilo prav dobro obiskano je otvoril predsednik g. Aleksander Gjud in je v svojem nagovoru razložil potrebo premembe pravil, ki je na dnevnem redu. Omenil je, da je pri sedanjih sestavi pravil nemogoče shajati, ker so mesečni prispevki članov prenizki in dnevna bolniška podpora previsoka, vendar pa za sedanje razmere, ko so zdravila in zdravniki za 500 do 600 % dražje, premalenkostna. Zato se naj pravila tako spremenijo, da bodo sedanjim razmeram primerna. Gosp. Rozman je utemeljeval svoj predlog, da bi bilo najboljše, da se za vse člane napravi samo en razred vplačevanja in izplačevanja. Gosp. Erjavec je zastopal mnenje, da naj ostanejo razredi kakor so, zvišajo naj se le mesečni prispevki v vsakem razredu za 2 K in podpora za 1 K na dan. Gosp. Franchetti je bil mnenja, da se morajo pravila tako spremeniti, da bodo mesečni prispevki višji kakor pa dnevna podpora. V ostalem se

pa naj dela na to, da se ustanovi prisilno zavarovanje vseh obrtnikov za slučaj bolezni, ostarelost in onemoglost. Omenjal je visoke prispevke, ki jih obrtniki plačujejo za svoje delavce pri okrajnih bolniških blagajnah in ni treba se strašiti, če tudi za svojo osebo plačamo nekaj kronic več mesečno. Treba je skrbeti za to, da bolniška blagajna doseže večji rezervni zaklad in da se članom daje tudi sedanjim časom primerna višja bolniška podpora. Gosp. Kernc predlaga, da se naj pravila tako spremenijo, da bodo trije razredi vstopa, trije razredi vplačevanja in izplačevanja podpor in pogrebnih stroškov.

Omenjeni predlog se je soglasno sprejel in se je vplačevanje mesečnih prispevkov in dnevna podpora sledeče razdelila:

starost pristopa	I.	II.	III.
do 30. leta:	K 3'50,	3'80,	4'20
od 31. do 40. leta:	» 4'—,	4'50,	5'—
od 41. do 50. leta:	» 4'60,	5'30,	6'—

Dnevna bolniška podpora znaša v I. razr.: 4 K, v II. razr.: 5 K in v III. razr.: 6 K.

Pogrebščina znaša v prvem razredu 150 K, v drugem 200 K in tretjem razredu 250 K. Vsi člani se morajo zavarovati istočasno za bolniško podporo, pogrebščino, in podporni sklad za katerega se posebej plačuje mesečno po 1 krono. — Po dokončani razpravi se zahvali načelnik blagajne gosp. Aleks. Gjud vsem navzočim za vstrajnost in stvarno sodelovanje ter zaključil ob 12. uri popoldan zborovanje.

Deželna zadruga izdelovalcev sodavice je imela 6. t. m. svoj občni zbor, ki se ga je udeležilo 70 članov. Sklenilo se je naprositi vlado, da preskrbi zadrugnikom ogljikovo kislino. Zadruga raztegne svoj delokrog na vso Slovenijo. Določila se je cena sifonu in pokalicam na 70 v. Članarina za l. 1919 znaša 25 K, za to dobiva vsak član »Obrtni Vestnik« brezplačno. Članarina se naj pošlje na Zadrugno pisarno v Ljubljano, Martinova cesta št. 11.

Deželna zadruga izdelovalcev sodavode na Kranjskem naznanja svojim članom, da se glede dohoda ogljenčeve kisline zaenkrat ne more še nič določenega povedati, ali jo bo kaj kmalu dobili ali ne. Člani naj bodo uverjeni, da so zastopniki zadrug storili dosedaj vse, da bi se čimprej zadovoljivo rešila kriza sodavičarske obrti. Pred enim mesecem je obljubilo ravnateljstvo topilnice v Litiji odstopiti nam od svoje zaloge na Dunaju 20 ton koksa, ki naj bi se odposlal naravnost na »Securitas« v Celovec. Ravnateljstvo te obljube do danes še ni izpolnilo in kakor čujemo, s to pošiljateljstvo ne smemo več računati. Zadrugni načelnik se je dne 9. t. m. šel osebno prepričati v Litijo, s koliko množino koksa razpolaga topilnica. Prepričal se je na mestu, da je koksa dovolj in bi ga mogla topilnica nekaj zadrugi odstopiti. Z ozirom na to se bo zadruga ponovno obrnila na vlado, da se zainteresira vendar že enkrat tudi za kritično stanje sodavičarske obrti. Kaj se bo doseglo, se bo takoj članom sporočilo, vsled česar si lahko prihranijo pismeno povpraševanje. — Za deželno zadrugo izdelovalcev sodavode na Kranjskem

Moré Emil, tč. nač.

Izpitni prosilcev za stavbne obrti bodo meseca septembra t. l. Prošnje, ki naj bodo opremljene s potrebnimi izkazi, je vložiti najkasneje do 5. avgusta t. l. neposredno pri dotični izpitni komisiji v Ljubljani, Turjaški trg št. 1.

Obrtno hranilno in posojilno društvo v Kranju, reg. zadruga z om. zavezo poziva vse obrtnike Gorenjske, da podpisujejo deleže tega prvega obrtno gospodarskega zavoda na Gorenjskem. Deleži določili so se le po 100 K, da se bo stem omogočilo vsakemu obrtniku podpisati vsaj en delež. Zavod ima namen dajati obrtnikom cenen kredit in nabavljati za obrtnike vse potrebne surovine iz prve roke. Stem bo omogočeno cenejše proizvajati obrtniške izdelke, kar bo le obrtnikom v korist. Zavod prične v kratkem poslovati.

Podružnica v Škofjiloki društva obrtnikov v Kranju priredi v nedeljo 18. maja t. l. ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne Ig. Čadeža v Srednji vasi pri Poljanah nad Škofjolo sestanek obrtnikov Škofjeloškega okraja. Pričakuje se obilo udeležbe. Sestanek se vrši ob vsakem vremenu.

Pomočniška preizkušnja na Bledu. Obrtna zadruga na Bledu ima pomočniško preizkušnjo dne 1. rožnika 1919 ob 10 uri dopoldne v pisarni načelnika. Vsi interesentje naj se pravočasno prijavijo.

Društvo obrtnikov v Kranju prireja vsak četrtek sestanke obrtnikov v različnih gostilnah v Kranju, na katerih se razpravljajo obrtniške in gospodarske zadeve. Sestanki so prav dobro obiskani in se ga udeležujejo skoro vsi organizirani obrtniki v Kranju razun onega majhnega števila oseb, ki nimajo smisla za organizacijo. Da si je društvo pridobilo toliko simpatij in zaslombe pri obrtnikih je pripisovati temu, da si je društvo nadelo kot prvo naloge, pustiti politiko v stran, je nepolitična organizacija, ki zastopa le interese obrtniškega stanu, za katerega pravice se bo društvo poslužilo vseh mogočih pripomočkov. Tako je društvo poslalo na pristojna mesta že več resolucij in dopisov, ki se tičejo gospodarskih naprav, važnih za obrtnike. Društvo deluje skupno z obrtno zadrugo v Kranju in sta si korporaciji nadeli eno izmed prvih nalog, sestaviti minimalne cene različnim obrtniškim izdelkom in v to svrhu izidejo v kratkem prepotrebni ceniki, katerega bo imel vsak obrtnik kranjskega okraja nabitega v svoji delavnici in bo tako prenehala medsebojna konkurenca. Na drugi strani pomedla bo zadruga na iniciativo »Društva obrtnikov« z vsemi onimi osebami, ki neopravičeno izvršujejo kako obrt. Sicer pa je v kranjskem okraju že malo oseb, ki bi si še upale vsled energičnih korakov zadruga izvrševati kako obrt, ne da bi jo priglasile pri obrtni oblasti. Seveda bi morala iti v takih zadevah vlada obrtnikom na roke, ker država ima od tega vendar koristi ker pridobi več davka. Da pa se bo odpomoglo brezposelnosti mnogih obrtnikov in dalo dela tudi onim osebami, ki neopravičeno izvršujejo kako obrt, je potrebno nakupovanje surovin in jih po nizkih cenah razdeljevati med obrtnike, zato pa je treba denarnega zavoda. Tudi za to stvar se je društvo zavzelo in se je dne 30. marca t. l. vršil ustanovni občni zbor »Obrtnega hranilnega in posojilnega društva«, kateri zavod prične pod vodstvom g. Ovčjaka v kratkem poslovati. Tako bo mogoče dobiti obrtnikom cenen kredit, na drugi strani pa hraniti svoje prihranke in po cenejših cenah dobavljati surovine. Resno bo tudi na prihodnjih sestankih obravnavati snov glede brezobrestnih posojil onim obrtnikom, ki so bili v vojni in glasno od vlade zahtevati da to, kar je imela že bivša Avstrija v načrtu, tudi sedanja država izvede. Posvariti bo vlado, da naj kar tja v en dan ne prekucuje še

sedaj veljavnih zakonov glede bolniškega zavarovanja in ne razpušča po nepotrebnem zadrugnih bolniških blagajn, katerih ustanovitev je še pospeševala bivša Avstrija zaradi tega, ker okrajne bolniške blagajne niso nudile svojim članom tako ugodnih dajatev, kakor zadrugne bolniške blagajne, ki so nudile pri plačevanju nizkih prispevkov iste udobnosti kot okrajne blagajne. — Naših sestankov naj bi se udeleževali tudi obrtniki z dežele, od katerih ima gotovo vsak kaj na srcu. Upamo, da pohiti med naše vrste vsaj nekaj obrtnikov iz bližnje okolice. Obrtniki, ako bomo delali složno, bomo gotovo pripravili za obrtniške interese potrebne zakone in pridobili si bomo simpatije vseh slojev posebno pa našega kmeta, ker obrtnik in kmet morata nastopati skupno. Kot močna gospodarska organizacija bomo dosegli to, kar želimo. Vsi na sestanek — sedaj je še čas.

Občni zbor zadruga krojačev, šivilj, krznarjev, rokovičarjev itd. za Ljubljano in ljubljanski okraj se je vršil 27. aprila ob obili vdeležbi posebno okoličanske zadruga. Zborovanju je prisostvoval tudi predsednik Obrtne zveze g. Franchetti. Načelnik zadruga, g. Kersnič otvori zborovanje, konstatira sklepčnost ter poroča obširno o delovanju zadruga in bolniške blagajne. Pri zadrugi je majhen primanjkljaj, ker vsi člani še niso plačali doklad, kar se bo izterjalo potom obrtne oblasti. Bolniška blagajna pa izkazuje vkljub temu, da se je izplačalo K 2715'65 podpor, prebitka K 321'19. Računski zaključek se odobri. G. Ložar stavi predlog, da se učna doba vajenk podaljša za pol leta in je ta svoj predlog prepričevalno vtemeljil. Podpirala ga je gospa Šarc, na kar je bil predlog sprejet. G. Globelnik priporoča najožjo zvezo vseh mojstrov, da nastopijo složno proti šušmarski konkurenci. Priporoča, naj gre deputacija k Deželni vladi, da se onemogoči delovanje šušmarjev. G. Franchetti povdara potrebo dobrega stanovskega glasila in toplo priporoča vsem članom naročitev »Obrtnega Vestnika«. Sprejme se predlog, da se naroči to stanovsko glasilo kot obligatoričen stanovski list. Izvoljeni so bili v odbor kot nadomestniki in pregledniki knjig gg. Globelnik Jožef, Mihelič Anton, Ahčin Jožef, dame: Jančar Julija, Goli Julija, Bele Frančiška. V odbor okoličanske zadruga so bili izvoljeni: Juvan Simon, Peternel Ivan, Lombar Ignac, Dolničar Peter. Kot nadomestniki: Garafol Jožef in Mendelj Ivan. G. Mihelič priporoča vpeljavo enotnega delovnega časa v vseh delavnicah. G. Ahčin predlaga, naj se skliče vsaki prvi teden v mesecu sestanek vseh mojstrov in na tem sestanku določi delovni čas. Predlog sprejet. Ker je dnevni red izčrpan in se nihče več ne oglasi k besedi, zaključí načelnik zadruga g. Kersnič zborovanje s pozivom, naj delujejo vsi člani za dobrobit svojega stanu in svoje zadruga.

Razno.

Smrtna kosa. Umrli je dne 8. maja obče spoštovani sodarski mojster, posestnik in meščan ljubljanski, gospod Avgust Repič. Pokojnik je veliko let izvrševal v Ljubljani, Kolezijska ulica, svojo obrt in se je v prejšnjih letih prav rad udeleževal obrtnega gibanja. Bil je vedno vnet zagovornik obrtniških interesov in je vsak napredek obrtnikov z zanimanjem sledil in tudi rad gmotno podpiral. Pogreb pokojnika se je vršil ob mnogobrojni udeležbi znancev in prijateljev v soboto dne 10. maja k Sv. Križu.

Naše državno posojilo pridno podpisujejo tudi Nemci, ki živijo v naši državi. Znamenje, da smatrajo tudi oni posojilo za varno naložbo denarja.

Zavarovanje delavcev zoper nezgode. Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani pozivlja tem potom še enkrat vse podjetnike, ki imajo v področju dež. vl. de za Slovenijo zavarovanju zoper nezgode zavezane obrate, da vplačajo takoj zavarovalnine za drugo polletje 1918, odnosno tudi še od prejšnjega časa zaostale zavarovalnine na ček. račun 10.306. Opozarja se na to, da se imajo zaostale zavarovalnine vplačati z zakonito določenimi 4% zamudnimi obrestmi. Položnice za vplačevanje se dobe pri zavodu.

Nova obrtna banka v Belgradu. V Belgradu se snuje obrtna banka, ki se hoče baviti s preskrbovanjem kredita malim obrtnikom in jim nabavljati potrebno blago.

50 letnico svojega poklica v zlatarski stroki je obhajal 15. aprila g. Andrej Doktorič pri tvrdki Maisetz v Ljubljani. Čestitke!

Mizarji pozor! Uradno pohoštvo potrebuje nujno poštno ministrstvo za svoje lastne urade, pa tudi za urade poštne in brzojavne ravnateljstev v Belgradu, Nišu, Skoplju, Cetinju, Splitu in Ljubljani. Pojasnila se dobijo v uradnih urah pri poštnem komisarju dr. Janžekoviču, Ljubljana, Bethovnova ulica šte. 7/II, telefonska šte. 139.

Izdajatelj konzorij »Obrtnega Vestnika«.
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiskarna Makos Hrovatin v Ljubljani.

Naročnike in bralce prosimo, da se pri nakupu svojih potrebščin ozirajo v prvi vrsti na oglase v našem listu. »Obrtni Vestnik« mora postati ognjišče organizacije slovenskih obrtnikov, zato se ravnajte po geslu »Svoji k svojim«.

Vojaške telefone in magnetaparate za automobile

sprejema v popravilo izdelovalnica gramofonov
V. SIMONIČ, Sv. Urban pri Ptuj,
kar naj blagovolijo sl. vojaški oddelki na znanje vzeti.

: IVAN KOS, kovač :

Gorenja vas nad Škofjo Loko
ima v zalogi večjo množino železnih
PLUGOV, katere se pripo-
roča v nakup.

Izvrstno

brivsko milo

kilogram 40 K, ima v zalogi

ENG. FRANCHETTI, Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.



Kupim tokarno



(Drehbank) kakor tudi vse orodje iz kake zapuščene mehanične delavnice. Ponudbe pod »Tokarna« na upravnishvo tega lista.

Feliks Potočnik

Šelenburgova ulica 6, I. nadstr.

Modni atelje za dame in gospode.

Istotam se obračajo in modernizirajo
obleke za dame in gospode po naj-
novejši modi.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada » 2,000.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem
proti 4% in proti 1% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov
ima ustanovljeno

-- Kreditno društvo. --

Obrtno pomožno društvo v Ljubljani

reg. zadr. z omej. zav.

na Kongresnem trgu št. 4, I. nadstr.

ustanovljeno leta 1856

sprejema

hranilne vloge

proti ugodnemu obrestovanju ter plačuje rentni davek iz svojega.

Posojila

se dajejo na vknjižbo, menice ter proti ročni zastavi.

Rezervni zaklad znaša nad 125.000 kron.

Urađuje se vsaki dan, razun nedelj in praznikov od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8. do 12. ure dopoldne.

I. in največja jugoslovanska tovarna za barvanje, kemično čiščenje, pranje in svetlo-likanje perila.

Barva vedno vsakovrstno blago,

čisti obleke,

pere vsakovrstno perilo in hodi brezplačno na dom iskat,

svetlo lika ovratnike, zapestnice, srajce.

Jos. Reich.

Tovarna: Poljanski nasip šte. 4.

Podružnica: Šelenburgova ulica 4.

Poštna naročila se točno izvršujejo.

Nujna dela se takoj izvršujejo.

Drogerija

I. C. Kotar

Ljubljana

Wolfova ulica št. 3.

Fotomanufaktura



Med slovenskimi obrtniki najbolj razširjeni list je „Obrtni Vestnik“. Zato inserirajte v tem listu.

Prima **BARVE** marke herc. za vse vrste tkanine.

Pri naročilu 100 paketov za K 26.—

» » 1000 » » » 240.—

» » 10000 » » » 2200.—

— Plača se naprej, pošilja se s pošto. —

I. V. Hajdaš, Bedekovčina, Hrvatska.

SUKANEC

la. na lesenih kolutih po 400 yardov, št. 40—60, tucat K 66.—
la. „ „ „ 500 „ 36 „ „ 72.—
la. „ „ „ 150 metrov „ 40—60 „ „ 40.—
la. „ kartonih „ 8 „ (karton 6 tuč.) „ 24.—
la. v klopčičih, 48 kosov, 1 karton „ 20.—
la. „ „ 10 „ 1 „ plet. bombaž, črn „ 30.—
la. „ „ 12 „ 1 „ volna za gatenje „ 15.—

Dobavlja takoj in izvršuje naročila le proti predplačilu

I. V. Hajdaš, agentura za sukanec, Bedekovčina, Hrv.

Počenši od 5 tucatov se pošilja v okovanih lesenih zabojčkah.